

Programma

Her-opening

HEEM-ERF

DE SCHUTSBOOM

22 September 1990

Goirle, 22 september 1990.

Nu na ruim anderhalf jaar renoveren en inrichten het Heemerf "De Schutsboom" geopend gaat worden, wil ik graag en met vreugde dankzeggen aan al die mensen en instanties, die hier hun medewerking aan hebben verleend.

Op de eerste plaats de burgemeester en wethouders, alsook de gemeenteraad, die het mogelijk hebben gemaakt dat het Heemerf vorig jaar gerenoveerd kon worden. Ook de aannemers en de medewerkers van de gemeente, die samen een mooi stuk werk geleverd hebben. Heel veel dank ook aan onze vrijwillige medewerkers - waarvan enkele een jaar lang elke dag hier bezig waren - en veel anderen die al hun vrije tijd beschikbaar stelden.

Het Anjerfonds wil ik bijzonder bedanken; zij maakten het mogelijk dat we een ruimte voor wisseltentoonstellingen konden inrichten.

Welkom aan Jef van Gils, die als eerste een tentoonstelling zal inrichten in deze wisselruimte. Ik hoop dat vele Goirlenaren zijn tentoonstelling "In de familie" zullen bezoeken en daardoor wat meer te weten komen over hun eigen familie.

Het Heemerf "De Schutsboom" is weer het mooiste plekje van Goirle!

De Heemkundige kring zal er zorg voor dragen, dat het zo blijft.

Ik hoop dat dit Heemerf een plaats zal blijven, tot in lengte van jaren, waar heemkunde zal worden bedreven en zal worden uitgedragen. Dat het ook moge zijn een erf van ontmoeting en cultuur!

Ton Sas,
voorzitter.

PROGRAMMA

BIJ GELEGENHEID VAN DE HEROPENING VAN HET HEEMERF
"DE SCHUTSBOOM",

tevens de viering van het

40-JARIG BESTAAN VAN DE HEEMKUNDIGE KRING
"DE VYER HEERTGANGHEN" te GOIRLE.

Zaterdag, 22 september 1990: Officiële opening voor
genodigden.

10.30 uur: Ontvangst van de gasten in de Heemschuur.
Tot de gasten behoren 2 ex-burgemeesters
die in hun ambtsperiode nauw betrokken
waren bij de totstandkoming van het
Heemerf, te weten de heren G. Elsen
en A. van den Wildenberg.

11.15 uur: Officiële opening door burgemeester
P. van den Baar.

11.30 uur: Rondleiding in de museum-ruimten.
Aan deze officiële opening wordt
op luisterrijke wijze medewerking
verleend door het Gilde "Sint Joris",
het Gilde "Sint Mauritius" en door
de Koninklijke Harmonie "Oefening
en Uitspanning" uit Goirle.

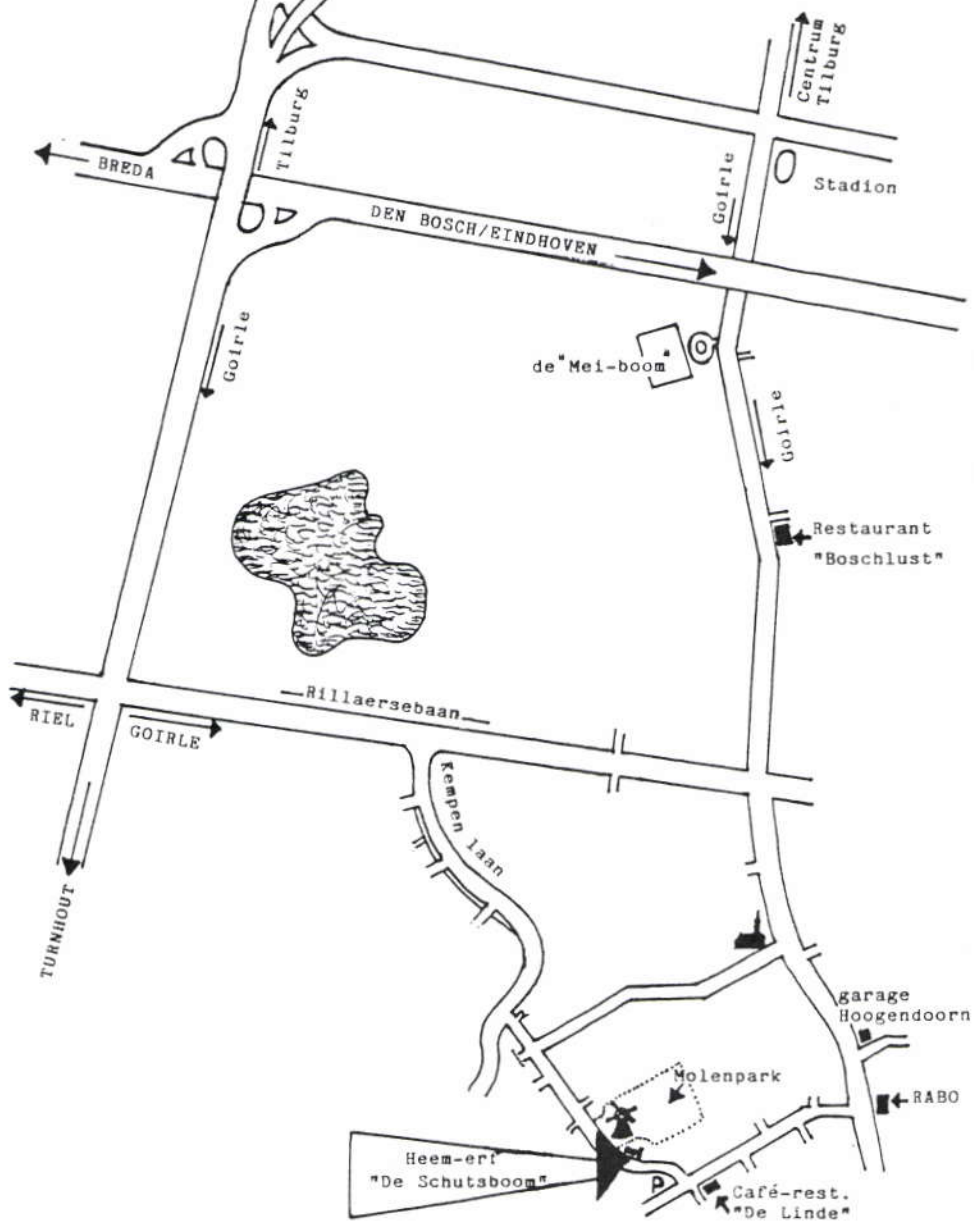
14.30 tot 17.00 uur: "Open Huis" voor leden van de Heem-
kundige Kring Goirle en die van
aangrenzende Heemkunde-kringen.

Zondag, 23 september 1990: Open Huis.

14.00 tot 17.00 uur: "Open Huis" voor iedere belangstellende
uit Goirle e.o., tevens voor leden van
overige Heemkunde-kringen.

HEEM-ERF "DE SCHUTSBOOM"
NIEUWE RIELSEWEG 41, GOIRLE

WISSELTENTOONSTELLING "IN DE FAMILIE".

Jef van Gils exposeert als eerste in "De Potstal".
(Zie verder het artikel van zijn hand
in dit nummer).

De tentoonstelling duurt drie weken.

OPENINGSTIJDEN:

Zondag 23 september van 14.00 - 17.00 uur
Zondag 30 sept. en 7 okt.: eveneens van 14.00 - 17.00 uur.

PERMANENTE TENTOONSTELLING IN HET MUSEUM.

De renovatie van de gebouwen heeft ertoe geleid
dat het museum vrijwel volledig opnieuw is inge-
richt. Het interieur is gemoderniseerd.
De aanwezige collectie is anders gerangschikt,
terwijl enkele nieuwe elementen konden worden toe-
gevoegd.

Dit geldt ook voor "Het Smiske".

Kortom: een bezoek meer dan waard!

OPENINGSTIJDEN:

Zondag 23 - 30 sept. en 7 okt. van 14.00 - 17.00 uur
Overige zondagen: van 15.00 - 17.00 uur.

Adres: Heem-erf "De Schutsboom" : Nieuwe Rielseweg 21/23
secretariaat: Hoogeindseweg 22, tel.34.17.47.

ALLE GOEI` DINGEN IN DRIEEN.

Elke Heemkunde-kring droomt ervan vroeg of laat een museum te kunnen openen. Men wil graag laten zien wat er allemaal aan dorps- of stadsgeschiedenis boven water gehaald is en wat er in de loop der jaren bijeen verzameld is aan gebruiksvoorwerpen en boeken.

Dit verzamelde erfgoed kan niet eeuwig ergens op een zolder blijven liggen. Een Heemkunde-kring moet niet alleen verzamelen en onderzoeken, maar ook de heemgedachte uitdragen.

Zo heeft het toenmalige bestuur van onze kring, 29 jaar geleden, ook gedacht en loste dit op door het 18e eeuwse wevershuisje te kopen dat nu nog steeds deel uitmaakt van het museumcomplex.

Burgemeester G. Elsen opende dit museum - "Het Smiske" genaamd - op 21 juli 1962 met een stenen bijl.

De Heemkamer sloeg bij de bevolking aan, en na verloop van enkele jaren groeiden de aanwinsten, waardoor weer vele voorwerpen elders opgeslagen moesten worden en derhalve niet konden worden tentoongesteld.

Op 24 juni 1977, 15 jaar na de opening van "Het Smiske" kon burgemeester A. van den Wildenberg een groter museum openen "Heemerf De Schutsboom".

Maar voor het zover was, moest er nog veel water door De Ley stromen.

In 1972 werden de twee panden naast "Het Smiske" en de achtergelegen grond door de gemeente aangekocht. De beide panden zouden gesloopt worden.

In hetzelfde jaar had de Kring beslag weten te leggen op een langdeelschuur op de grens van Rijen en Oosterhout gelegen.

Dit met de bedoeling om deze op te bouwen als museum achter "Het Smiske".

Drie zaterdagen werkte onze bouw- en sloopploeg aan de afbraak van de schuur en deze werd daarna zolang opgeslagen achter "Het Smiske".

Bij de sloop van de schuur werd - uit gesprekken met de eigenaar en later door onderzoek - duidelijk dat deze schuur de voormalige schuurkerk van Bavel geweest moest zijn. Deze werd in 1683 gebouwd nabij het kasteeltje van Ypelaar, onder pastoor Crols, Goirlenaar van geboorte.

Dit maakte de schuur extra aantrekkelijk voor onze Heemkundige kring.

Tijdens de opbouw van de schuur werden door de gemeente de twee voornoemde panden toegewezen aan de kring, waardoor direct een andere situatie ontstond. De plannen werden gewijzigd zodat nu het museum ondergebracht zou worden in de twee panden, alsmede een keuken en een vergaderkamer. In de schuur zouden culturele evenementen gehouden kunnen worden en er zou een permanente expositie van landbouwwerktuigen ondergebracht worden. Nadat een en ander gerealiseerd was, werd de aangelegen grond ingericht als boerenerf met kruidentuin en moestuin. Een karloods en put completeerden het geheel.

Zo ontstond "Heemerf de Schutsboom", waar menig Heemkunde-kring begerig naar lonkt.

Alsof het niet opkon, kreeg de kring ook de gerestaureerde korenmolen - welke achter het Heemerf staat - in 1978 in beheer. Tegelijkertijd werd ook het er omheen gelegen Molenpark geopend.

Vele bezoekers uit binnen- en buitenland bezochten het Heemerf; talrijke manifestaties vonden plaats op het erf of in de schuur, zoals de openluchtspelen, het heemkundige werkkamp in 1982, het congres "Heem en Onderwijs", en niet te vergeten de Eucharistie-viering in 1980 ter gelegenheid van de gouden bruiloft van het echtpaar J.v.d. Hout-Meeuwesen. Hierdoor ontdekten we

dat de uitspraak "Oratorium nitidum" (een schone tempel) van bouwpastoor Crols nog steeds van kracht is.

Het Heemerf haalde zelfs de landelijke televisie in een uitzending "Van Gewest tot Gewest" in 1979. Jammer is dat er nog steeds Goirlenaren zijn, die het Heemerf niet kennen en het daarom ook nog nooit bezocht hebben.

Er werd een bescheiden archief opgezet in de opkamer van het museum, maar hiermee ging het al hetzelfde als met het museum: na verloop van tijd was het te klein. Een stille wens van onze archiefmedewerkers om het archief te vergroten, bleef een vrome wens; geld en ruimte waren steeds de spelbrekers.

Aan alles wordt door de tand des tijds geknaagd, zo ook aan ons Heemerf, ondanks de goede zorgen van de onderhoudsploeg.

Renovatie werd steeds dringender, ja zelfs gewenst. Ook de gemeente zag dit in. Samen met de bouwcommissie van de Heemkundige kring en ambtenaren van Publieke Werken werd een plan opgesteld, waaraan later de gemeenteraad zijn goedkeuring hechtte. Als gevolg daarvan zijn alle gebouwen gedegen onder handen genomen, zodat we er weer een hele tijd tegen kunnen.

Deze renovatie opende ook enige nieuwe perspectieven. Een ruimte voor wissel-exposities en een nieuw archief waren nu plotseling mogelijk. Een en ander is gerealiseerd in respectievelijk de vroegere "stal" en op de zolder. De inventaris voor de wissel-exposities kon worden aangeschaft door een subsidie van het Anjerfonds.

Ook een herinrichting van het museum was nu mogelijk en is ook gerealiseerd.

De langdeelschuur kon voorheen 's-winters niet gebruikt worden vanwege een gebrekkige verwarming. Ook dat euvel is nu verholpen door een nieuw verwarmingssysteem.

6 november:

Lezing "van Boerendorp tot Burgerdorp"
door T. Cruysen.

2. NIEUWE ARCHIEF-RUIMTE.

De zolder boven het permanente museum kon door het ontbreken van meubilair, verlichting en verwarming in het verleden alleen worden gebruikt voor opslag.

De ruimte is intussen prachtig gerenoveerd, goed verlicht en kan ook verwarmd worden. Onder de oude balkconstructie prijken nu archiefstellingen, waarin het archiefmateriaal is opgeslagen, geordend in vier categorieën: 1) bibliotheek, 2) archief, 3) documentatie, 4) tijdschriften.

Bij de gehele opzet, inrichting, codering e.d. is gebruik gemaakt van de adviezen van onze streekarchivaris, de heer Reinders.

Het is de bedoeling om het archief een publieksvriendelijk karakter te geven en te komen tot een efficiënte dienstverlening aan allen die er iets te zoeken hebben: heemkundigen, geïnteresseerden, studenten e.d.

De archiefruimte kent een lees- en studiegedeelte, waardoor het mogelijk is om ter plekke gebruik te maken van de aanwezige literatuur, documentatie en archiefstukken.

Voorlopig: iedere zaterdagmorgen en verder op afspraak.

De medewerkers van het archief hebben nog één wens, te zijner tijd te kunnen beschikken over een computer, waardoor het via een speciaal modem mogelijk wordt om a) op geautomatiseerde wijze toegang te verkrijgen tot andere archieven en bibliotheken, b.v. de Brabantbibliotheek van de K.U.B. in Tilburg en b) ons eigen archief via de computer toegankelijk te maken. Hopelijk wordt ook deze wens in de nabije toekomst gehonoreerd.....

3. DE WISSELRUIMTE.

De "wisselruimte" is het achterste gedeelte van het museumgebouw (waar vroeger de "kijk-kasten" stonden van "Honderd jaar Kromstaf").

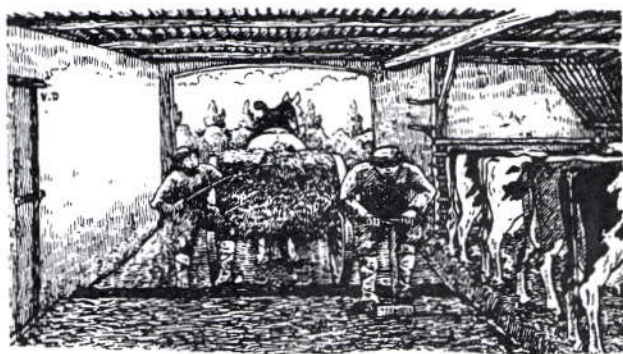
Deze ruimte werd/wordt door insiders "de stal" genoemd omdat hij door de oorspronkelijke bewoners als zodanig werd gebruikt.

Deze stal is inmiddels opgetoverd tot een modern ingerichte museumruimte. Het is een uitstekende gelegenheid geworden voor het houden van wisseltoontellingen door heemkundigen, (amateur)-kunstenaars, verzamelaars, hobby-isten, e.d. Het is de bedoeling om in de toekomst regelmatig dergelijke exposities te organiseren.

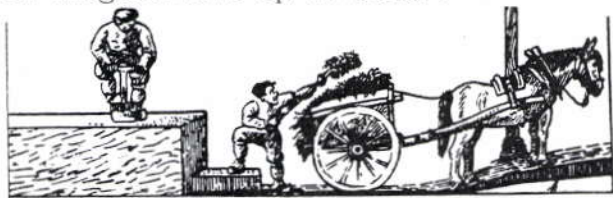
Er is binnen de Kring een beheersgroep gevormd om dit nieuwe element binnen het museumgebeuren in goede banen te leiden.

De ruimte heet voortaan "DE POTSTAL".

De potstal spreekt tot de verbeelding van iedere heemkundige omdat die voor de Brabantse boer een onmisbare schakel vormde in de strijd om het harde bestaan.

In de boederij was de potstal een min of meer diepe kuil in de stal, waarin het vee op eigen mest stond. Bij die mest werd regelmatig stro, plaggen of ander vast materiaal toegevoegd, wat door de dieren tot een vaste massa werd aangestampt. Men kreeg zo een goed soort mest die broodnodig was om op de arme, schrale grond nog iets te kunnen verbouwen. De mest werd in de stal a.h.w. opgepot en steeds opgehoogd tot het vee zo ongeveer aan het plafond stond. Dan werd de mest uitgedren en uitgestrooid op de akker.

De Heemkundige kring heeft vanuit zijn doelstelling aandacht en waardering voor volksleven en volkskunst. Het was vroeger noodzakelijk om creatief in te spelen op de praktische vragen die het dagelijks leven stelde en men zag kans om daar een eigen, oorspronkelijke en zelfs kunstzinnige vorm aan te geven. Creativiteit was en is waardevol; zij verrijkt het leven. Dat was vroeger zo en ook nu nog.....

De boer strooide de potmest uit op zijn akker in de hoop op wasdom en rijke oogst.

De Heemkundige kring wil in de nieuwe "Potstal" impulsen verspreiden op de wijde akker van heemkunde, volkskunst, creativiteit en hobby.

Zij hoopt daarbij eveneens op "rijke oogst".....

4. EEN NIEUWE VERBINDING MET HET MOLENPARK.

Nog dit jaar wordt door de gemeente het aangrenzende Molenpark gerenoveerd. Het ligt in de bedoeling om vanaf de Nieuwe Rielseweg - vanaf de linkerkant van het museumgebouw - een verhard toegangspad tot het Molenpark te maken.

Het groene smeedijzeren hek wordt verlengd tot aan het toiletgebouw op het erf, het zogenaamde "Pleej-huis". Tussen de karloods en het pleej-huis komt een poort waardoor het mogelijk wordt om vanaf het Heemerf het Molenpark te betreden, bijvoorbeeld voor een bezoek aan de molen en natuurlijk ook omgekeerd.

Zowel evenementen in het Molenpark als op het Heemerf krijgen door de verbinding extra organisatorische mogelijkheden.....

5. TOEKOMSTIGE BEUGELBAAN.

Het ligt in de bedoeling om in de toekomst op het gedeelte links van de schuur - dus grenzend aan het Molenpark - een beugelbaan aan te leggen.

Beugelen is een oud volksspel dat reeds in de 15e eeuw werd gespeeld.

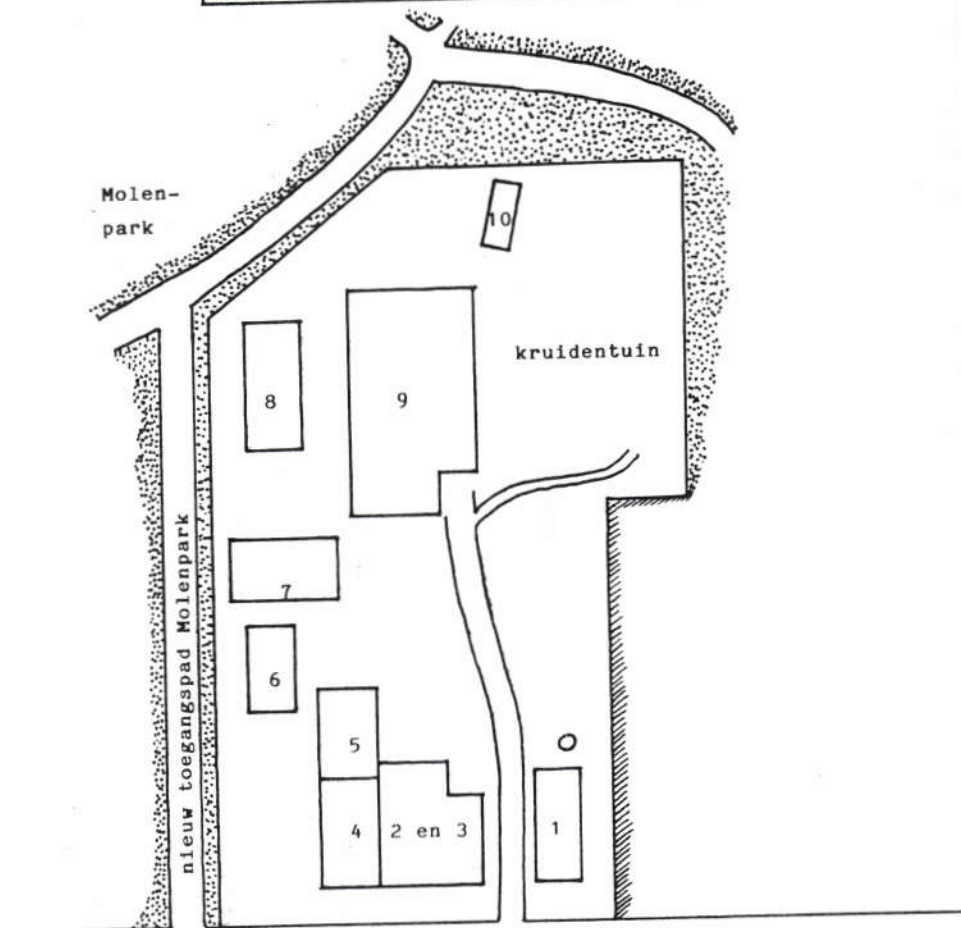
Wellicht zal ik nog ooit met u duelleren op de toekomstige beugelbaan!

Wees gerust, vermoedelijk zal het mij vergaan als de schrijver Jacob van Lennep, die schreef over het beugelen toen hij het speelde met hooggeplaatste figuren op paleis **Het Loo**.....

"Toen ik in 1851 op Het Loo logeerde, heb ik daar bijna alle dagen gebeugeld. Ik had er den rechten slag niet van. Daar ik het land heb aan bukken, bleef ik natuurlijk bij de krukken".....

Namens het dagelijks bestuur,
P. Wiercx.

PLATTEGROND HEEM-ERF "DE SCHUTSBOOM".

Nieuwe Rielseweg 41 - 43

1. Het "Smiske"	6. Karloods
2. Permanent museum	7. Het "Plee-huis"
3. Archief (zolder)	8. Beugelbaan
4. Bestuurskamer	9. Langdeelschuur
5. De "Potstal"	10. Bijen-stal.

"IN DE FAMILIE".

Toen ik ruim twintig jaar geleden begon met het uitzoeken van mijn stamboom, had ik er geen flauw vermoeden van waaraan ik was begonnen.

Al op jonge leeftijd had ik veel belangstelling voor geschiedenis. Op de lagere school aan de Thomas van Diessenstraat was ik geboeid door de kleurrijke schoolplaten van de grote gebeurtenissen uit de vaderlandse geschiedenis, maar van mijn eigen "roots" wist ik eigenlijk weinig of niets. Grote daden van voorouders waren niet bekend en schandalen werden met de mantel der liefde bedekt. Er werd gewoon nooit over het verleden gesproken, alleen uitingen van ontevredenheid werden direct onderdrukt, met de mededeling dat ik vroeger geleefd zou moeten hebben, toen ze zo arm waren, dat ze met acht man één haring moesten delen. Ik gebruik deze mededeling nu voor mijn eigen kinderen, maar helaas, op hen maakt dit verhaal geen indruk meer.

Toch veranderde er iets in het wereldje van de historici, toen ik zelf nog een kind was. De belangstelling ging niet langer uit naar grote politieke gebeurtenissen, maar naar de geschiedenis van de gewone man, waar nog maar weinig of niets van bekend was. Men had de tijd mee. Door de archiefwet werd de openbaarheid van en de toegang tot de archiefbescheiden beter geregeld en door inventarisatie-werkzaamheden werd het makkelijker om spelden in hooibergen te vinden.

Tijdens de tweede wereldoorlog nam de belangstelling voor het beoefenen van genealogie toe, weliswaar met een kwalijk luchtje en onder de benaming "sibbekunde", maar de toenemende interesse leidde in onze provincie tot de uitgave van de "Brabantse Leeuw", een tijdschrift voor geslacht- naam- en wapenkunde.

Voor ik zelf een archief bezocht, had ik al eens met mensen gesproken, die alles van hun afstamming wisten. Hun voorouders waren ridders of Hugenoten, ze waren afkomstig uit Frankrijk en beschikten over een familie-wapen.

Dat tikt wel even lekker aan, maar als ze dan vertelden dat hun voorvader de Hugenoot tijdens de Franse Revolutie uit Frankrijk gevlucht was, werd het verhaal toch wel twijfelachtig. Een oponthoud van enkele eeuwen is wel erg lang.

Ik dus naar het archief, meteen natuurlijk naar het verkeerde, namelijk het gemeente-archief in Tilburg, met niet meer bij me dan het bidprentje van mijn opa en naamgever Joseph van Gils, die in 1957 in Goirle overleden was: kinds of dement zouden wij nu zeggen, en met zoveel kleinkinderen, dat hij ze in zijn oude dag niet meer uit elkaar kon houden. De naam Van Gils was in ieder geval veilig gesteld en nog steeds zijn ze aanwezig in Goirle, bijna als haren op een hond!

Op het Tilburgse archief werd ik ontvangen door de heer Langeweg, die me meteen kon meedelen dat ik aan het verkeerde adres was, maar toch zo vriendelijk was om voor mij het gemeentehuis in Goirle op te bellen en zijn bevindingen te noteren op een kladpapiertje, dat ik nog steeds bewaar. Het viel me tegen. Geen klinkende namen of beroepen; mijn groot- overgroot- en bet- overgrootvader waren wever, hun vrouwen kwamen uit hetzelfde milieu en hun namen waren De Jong, Havermans en Van Gorp. Zeker dus geen ridders of Hugenoten, zelfs geen fabrikanten. Thuisgekomen met het eerste resultaat, bleek dat mijn vader ook wel wist, dat zijn grootmoeder Hanneke de Jong heette, maar hij had het nooit nodig gevonden mij dit te vertellen tot voltooiing van mijn opvoeding. Wel kon hij eraan toevoegen dat het "n vinnig wefke" was, dat niet alleen achter het weefgetouw, maar ook als baker haar mannetje stond. Dat was tenminste weer iets . ofschoon niets nieuws - want vinnige wefkes komen nog steeds voor in de familie.

Ondanks de aanvankelijke tegenvaller, was mijn gezonde? nieuwsgierigheid gewekt en vanaf die dag is mijn leven in een "genealogische" stroomversnelling terecht gekomen, waaruit ik me nog steeds niet heb kunnen ontworstelen. Mijn hobby werd mijn beroep en met het verstrijken van de tijd ontdekte ik de ene bron na de andere.

Bovendien omvatte mijn onderzoek na enkele jaren vrijwel ongemerkt de gehele Goirlese bevolking tussen plusminus 1400 en 1920. Waarom? Omdat vrijwel alle Goirlese families voor 1900 aan elkaar geparenteerd blijken te zijn en dus op een of andere manier verwant of aanverwant aan mijn eigen voorouders. Enkele voorbeelden: de vrouw van Jaon III van Puijenbroek was een zus van mijn overgrootmoeder; de vrouw van Thomas van Diessen was een nicht van mijn overgrootvader Van Gorp; burgemeester Van Gorp was een neef van mijn betovergrootvader Van Gils, die eveneens verwant was aan de families Rens, Luijten, Van de Pol en Van Gool en op zijn oude dag als weduwnaar hertrouwde met een weduwe Santegoets. Mijn overgrootvader Van Boxtel was geparenteerd aan de families Wagtmans, Van de Lisdonk en Van Enschoot. Een van mijn overgrootmoeders was een Van Besouw. Mijn moeders familie - Van der Zande - ballenmakers vanaf het einde van de 16e eeuw, was verwant aan de ballenmakersfamilies Van Diessen, Eijsermans en De Volder, enz. enz. enz.

Dit onderzoek, dat nu dus ruim 20 jaar gaande is, gaf bovendien een goed inzicht in de geschiedenis van een arm Brabants dorp en dwong me bovendien om op een moderne manier bezig te zijn met geschiedenis, namelijk het sociale, economische en maatschappelijke reilen en zeilen van de gewone man. Er moest immers naar een oplossing van vragen gezocht worden: hoe waren hun levens- en werkomstandigheden, waar en hoe woonden zij, wat was hun patroon van trouwen, hertrouwen en kinderen krijgen?

Daarbij word je ook geconfronteerd met de vraag hoe je voorouders functioneerden in de gemeenschap waarvan ze deel uitmaakten, waarom de een daar bijvoorbeeld kansen greep, die een ander liet liggen. Waarom werd de ene wever fabrikant, terwijl de ander steeds verder wegzakte in armoede? Waarom verdween de autochtone boerenbevolking in Goirle rond 1800 bijna geheel, om plaats te maken voor nieuwkomers, vooral afkomstig uit Tilburg? Hoe was het in Godsnaam mogelijk, dat een deel van de bevolking - welke vooral in de jaren 1800 - 1850 in een toestand van armoede verkeerde, die vergelijkbaar is

met die van de derde wereld - niet verviel in criminaliteit? Het is bijna onbegrijpelijk dat vooral in het begin van de 19e eeuw door de erfgenamen van veel Goirlenaren wordt verklaard, dat hun overleden familie-lid "hoegenaamd niets, geene roerende of onroerende goederen bezat" en dat er geen geld is om de kosten van de begrafenis te betalen.

Vaak wordt geen antwoord op deze vragen gevonden. Soms komt men tot een verrassende ontdekking. Enkele voorbeelden: doordat de enige zoon van bakker Hendrik van Osch als soldaat van Napoleon nooit zou terugkeren van de slagvelden, kwam het voor Goirlese begrippen omvangrijk bezit van bakker Van Osch terecht bij de families Van Osch en Vekemans. Het onterven door Peerke van de Lisdonk van de nakomelingen van zijn halfbroer, maakte deze tak van de familie Van de Lisdonk zeer kansarm. Mijn overgrootvader Willem van der Zande, zelf zeer jong wees, nam later zelf weeskinderen in huis. Dit werd beloofd door een oom van een van deze kinderen, die Willem benoemde tot zijn enige en universele erfgenaam. Met het geld van de erflater kon later een huis gekocht worden, het eerste onroerende goed in deze familie, die eerder als "arme en ellendige ballenmakers" of jong wees geworden kinderen, van generatie op generatie werd onderhouden door het plaatselijk armbestuur.

Ook goed verzwegen schandalen komen aan het licht. Zo stamt mijn overgrootmoeder Hanneke de Jong af van een dienstmeid uit Netersel, Maria Adriaansen, die op het einde van de 18e eeuw - nog voor de kreet vrijheid en gelijkheid gemeengoed was geworden - nu hier, dan daar haar werkgevers zeer ter wille was! Het resultaat was drie onwettige kinderen, die de achternaam van de prespectievelijke werkgever kregen.

Een andere voormoeder, Elisabeth Peeters, dreef als weduwe tijdens de Belgische Opstand een druk bezochte herberg aan de Ketsheuvel en was daarom een geducht concurrent van burgemeester Van Gorp, die eveneens aan de Ketsheuvel een herberg uitbaatte.

Van Gorp maakte snel een einde aan de lucratieve kost-

winning van de weduwe, door haar te beschuldigen van prostitutie. De herberg werd gesloten en plaatsing in de opvoedingskolonie Veenhuizen werd overwogen. Dit lot is Elisabeth Peeters bespaard gebleven door haar overlijden in 1840. Handelde Van Gorp terecht? Ik weet het niet, de burgemeester had zelf boter op zijn hoofd en deed meer dingen die niet door de beugel konden, maar ook Elisabeth was niet brandschoon. In 1835, zij was toen zes jaar weduwe, beviel zij van een onecht kind, waarvan de vader een fervent herbergbezoeker was. Mogelijk is het woord "klantbinding" door de weduwe verkeerd begrepen!

Het was natuurlijk niet allemaal kommer en kwel. De giften aan de kerk van mijn voorvader Jan van Aelst zijn nog steeds te bewonderen in de St. Jan en in Hof van Holland. Een van mijn voorvaders speelde een belangrijke rol in de blauwververij te Goirle op het einde van de 17e eeuw, andere voorvaders waren leenmannen van het huis Ter Loo. Tot mijn voorouders behoren ook de schoutenfamilie De Rooij, Ida van Dijck, die te Bavel overleed op kasteel de Ijpelaar en Adriaen Spapen, alias Casteleijns, bewoner van het huis Broekhoven te Tilburg.

Voorouders en familieleden van mijn vrouw zijn de carillonbouwers De Hont, klokkengieter Dumerij, de oudste bewoners van kasteel Groenendaal en verschillende Beekse kanunniken, begijnen en chirurgijnen. Andere voorouders van haar hadden belangen in de vleeshallen van Antwerpen, waren leenman van het Hof ten Bogaerde te Lage Mierde of pachter van de hoeve Cuijlenrode te Mierde, eigendom van de abdij van Averbode. U ziet, het kan verkeren.

Een ander - zeer boeiend - aspect van het beoefenen van familiegeschiedenis is het ontmoeten van mensen die dichtbij, maar meestal zeer ver weg familie van je zijn. Soms snapt men je niet en dan volgt al snel de vraag wat je toch moet "met al die dooien", een andere keer is men verrast "dat je nog in de familie zit". Soms blijkt genealogisch kostbaar materiaal helaas verloren te zijn gegaan, vaak zijn verhuizingen hier debet aan.

Haast verontschuldigend wordt dan gezegd "we hadden nog een foto van".....,"ik weet nog dat we dat kistje bidprentjes opgestookt hebben".....

Een andere keer komen de foto's op tafel en daarmee de verhalen. Heb ik geluk dan krijg ik de dubbele exemplaren, waarbij mijn enthousiasme vaak niet begrepen wordt. Zo blij met een stukje papier???

Mijn passie van het oude Goirle (en Hilvarenbeek, mijn huidige woonplaats - ofschoon wat minder - want het bloed kruipt immers waar het niet gaan kan) heeft geresulteerd in duizenden systeemkaartjes, gerangschikt op alfabet per gezin, met daarop alle mogelijke gegevens; ruim 15.000 bidprentjes van personen die in Goirle of Hilvarenbeek zijn geboren, gestorven of hebben gewoond of die voorouders hebben uit deze plaatsen, ongeveer 2500 originele foto's en ansichten uit de genoemde plaatsen, honderden rouwadvertenties en krantenknipsels en zo'n 300 documentatie-mappen gerangschikt per familie of onderwerp.

Als collectie zal deze verzameling te zijner tijd op de juiste plaats gedeponeerd worden en zo bewaard blijven voor het nageslacht.

Bij de heropening van het Goirlese heemkunde-museum zal ik trachten met materiaal uit mijn collectie een tentoonstelling in te richten, die de titel zal dragen "IN DE FAMILIE". Aan de hand van acten, knipsels, foto's, bidprentjes etc. wil ik een inzicht geven op een uit de hand gelopen hobby, die ik toch nog lang hoop te kunnen uitoefenen.

Jef van Gils.

Dhr. A. Brock
Abcovenseweg 23
5051 PT GOIRLE